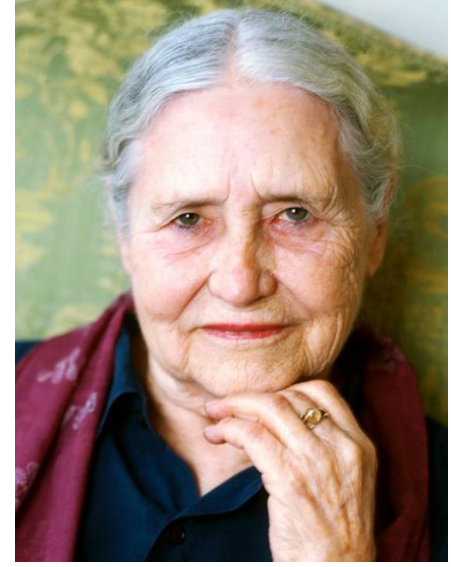

DORIS LESSING

(Doris May Tayler)

d. 22 Ekim 1919, Kirmanşah - ö. 17 Kasım 2013, Londra

• Anne ve babası İngiliz olan Lessing, 1919'da babasının mesleği nedeniyle İran'da doğdu. Beş yaşında ailesiyle birlikte Rodezya(bugünkü adıyla Zimbabve) sınırları içinde bulunan bir çiftliğe taşındı, Katolik bir okulda eğitim gördü. Rahiplerin sert tavırları nedeniyle okuldan soğudu.

Henüz 13 yaşındayken, okuldaki başarısızlığı nedeniyle eğitim hayatı sona erdi ve bu onun yıllar sonra dünyanın en önemli yazarları arasına girmesine zemin hazırladı.

Evde oturmak zorunda kalınca, kitap okumaya başladı. Lessing, annesinin baskısına dayanamayıp 15 yaşında evi terk etti. Annesi gibi hemşirelik yapmaya başladı. Çalıştığı yerdeki yöneticisi de onun yazarlık yaşamına katkı sağladı. Doris'e okuması için politik ve sosyolojik kitaplar, romanlar verdi.

Sırasıyla hemşirelik, telefon operatörlüğü ve katibelik yaptı. 18 yaşında Rodezya parlamentosunda çalışmaya başladı ve ülkede ırkçılık karşıtı bir sol partinin kurulmasında rol aldı.. O tarihten sonra yaşamını profesyonel bir yazar olarak Londra'da sürdürdü ve 17 Kasım 2013 tarihinde 94 yaşında burada öldü.

- İlk öyküsünü gazete ve dergilere yolladı. Güney Afrika'da bir dergi yayımladı, hatta telif bile ödedi. Bu, Doris'i teşvik etti. Dönemin kadınları ikinci plana attığı, ev kadınlığına zorladığı kültürü reddederek, evliliğe ve çocuk sahibi olmaya karşı çıkıyordu. Buna rağmen, 19 yaşında bir çiftçiye aşık olup evlendi; iki çocuğu oldu. Kısa sürede hata yaptığını anladı; 10 yıl sonra oğlunu alarak kocasını terk etti. Ancak yaklaşık 1 yıl sonra Komünist Partisi üyelerinden Lessing ile evlendi. 6 yıl sonra 1949'da boşandılar.
- İlk romanı Türkü Söylüyor Otlar da aynı yıl, İngiltere'de yayımlandı.
- 1956 yılında Güney Rodezya ve Güney Afrika'da "istenmeyen kişi" ilan edilse de, ırkçılık ve Afrika, kitaplarında hep yer aldı. Feminizmle, mistisizmle, kozmik fanteziyle ilgilenen Lessing, bunları romanlarına da yansıttı, yüzyılın en iyi yazarları arasına girdi.

- İngiltere'nin eski Başbakanı Tony Blair, Kraliçe'nin onu 'Asil' ilan edeceği kişiler listesine eklemişti. Lessing'in buna tepkisi sert oldu ve asalet unvanını reddetti.
- Lessing, 1992'de var olmayan bir İmparatorlukla bağlantılı bir onur olarak adlandırdığı Britanya İmparatorluk Nişanlarından: OBE'yi 1977 yılında, DBE'yi ise 1992 yılında reddetmişti. 1999'un sonunda ise "göze çarpan vatan hizmeti" için 'Şeref Arkadaşı' olarak atanmayı kabul etti. Ayrıca Kraliyet Edebiyat Derneği tarafından Edebiyat Arkadaşı yapıldı.
- 2007'de Lessing, Nobel Edebiyat Ödülü'ne layık görüldü. Ödülü 88 yaşında 52 günlükken aldı, bu da onu ödül zamanında edebiyat ödülünün en yaşlı kazananı ve herhangi bir kategoride üçüncü en yaşlı Nobel ödülü sahibi yaptı. Ayrıca İsveç Akademisi tarafından 106 yıllık tarihinde Nobel Edebiyat Ödülü'ne layık görülen yalnızca on birinci kadındı.

**11 Ekim 2007 günü Nobel Edebiyat dln kazanmıştır.
Bu ödüle layık görülen en yaşlı kişidir.**

- Nobel sonrası hayatının olumsuz yönde değiştiğinden şikayet eden Lessing, aslında ödölü kazandığı sırada da havalara uçmamıştı. Hatta buna biraz kayıtsız kaldığı da söylenebilir.
- Aday olduğunu bildiği halde, kazananın açıklandığı dakikalarda alışverişe çıkmış, kazandığını ise elinde torbalarla evine dönerken, kapıdaki basın mensuplarından öğrenmişti. İlk tepkisi , hemen evinin önündeki basamaklara çöküp, "30 yıldır Avrupa'daki her ödölü tek tek aldım, her biri kanlı, bu yüzden hepsini kazanmış olduğuma çok mutluyum. şimdi floş royal yaptım." demek oldu. "Bizi şekillendiren, bizi tutan, bizi yaratan - iyi ve kötü için - hayal gücümüzdür. Yırtıldığımızda, incindiğimizde, hatta yok edildiğinde bizi yeniden yaratacak olan hikayelerimizdir" diyecekti.
- O, Nobel Ödölünü Kazanmamak Üzerine Nobel Dersi adını verdi ve bunu küresel fırsat eşitsizliğine dikkat çekmek ve kurgu yazarlarının bu eşitsizliklerin giderilmesine dahil olabileceğini önermek için kullandı. Ders şöyleydi: daha sonra HIV/AIDS tarafından savunmasız hale getirilen çocuklar için para toplamak amacıyla sınırlı sayıda yayınlandı.
- 2008'de BBC'ye verdiği bir röportajda; ödölün kendisini yazmak için zaman ve enerjiden yoksun bıraktığını, medyanın artan ilgisinden sonra yazmaya zaman ayıramadığını, zamanının büyük bölümünü röportajların ve fotoğraf çekimlerinin aldığını söyledi.
- Öyle ki, üzerinde çalıştığı Alfred ve Emily adlı romanın, son romanı olabileceğini belirtti. Ve Son kitabı 'Alfred ve Emily' 2008'de çıktı.

Sağlık nedenlerinden ötürü ödölünü almaya gidemedi ancak yayınladığı teşekkür metninde: Afrika'da geçen çocukluğundan bahsetti ve Zimbabwe'deki çocuklar bilgiye açken, daha ayrıcalıklı ülkelerde yaşayan çocukların Internet'in sunduğu 'aptallıklar' yüzünden okumaktan vazgeçmelerinden duyduğu üzüntüyü aktardı.

Aradan geçen zaman ve ödülün hayatında yarattığı değişiklikler nedeniyle Nobel, Lessing için, floş royal'den korkunç bir felakete dönüştü.

- 2017'de, sadece 10 yıl sonra, Nobel madalyası açık artırmaya çıkarıldı.
- Daha önce 2016'da yapılan bir müzayedede edebiyat dalında yalnızca bir Nobel madalyası satılmıştı.

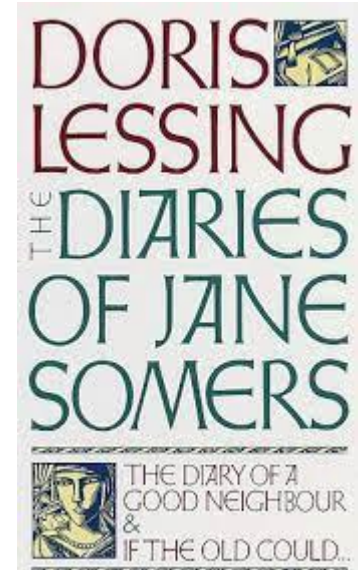
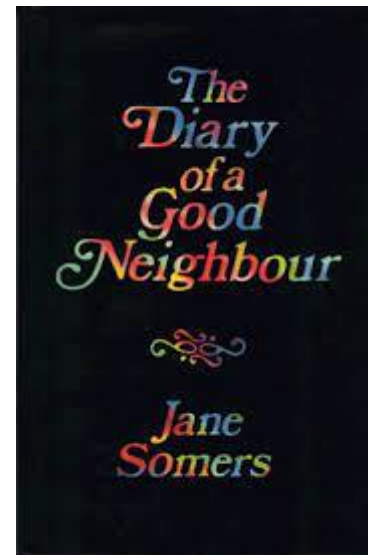

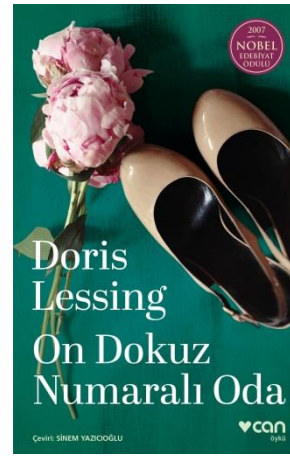
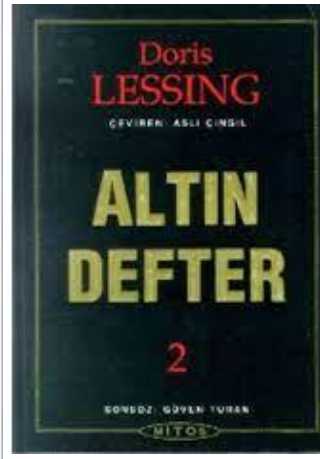
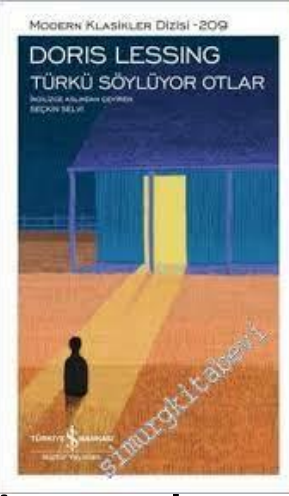
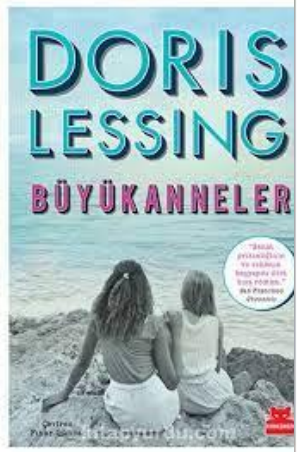
Edebî Kariyeri

Lessing, hikâyelerini 15 yaşındayken dergilere satmaya başladı. İlk romanı 1950'de yayınlandı. Onun uluslararası ilgisini çeken çalışması Altın Defter ise 1962'de yayınlandı. Ölümüne kadar, bazıları takma adla 50'den fazla roman yayınladı.

- 1982'de Lessing, yeni yazarların eserlerini basmaya çalışırken karşılaştıkları zorluğu göstermek için edebi takma ad altında iki roman yazdı. Romanlar, Lessing'in İngiltere'deki yayıncısı tarafından reddedildi, ancak daha sonra başka bir İngiliz yayıncı ve Amerikalı bir yayıncı tarafından kabul edildi ve takma ad ile yayımlandı. Ancak 1984'te her iki roman da her iki ülkede yeniden, tek bir kapak altında ve yazarı Doris Lessing olarak yayımlandı.

- Lessing çok sayıda romanı ve kısa hikâyesinde daha çok 20. yüzyılın toplumsal ve siyasi karmaşasına yakalanmış bireylerin yaşamlarını ele alır. Eserlerinin başlıca temalarının feminizm, cinsiyetler arası savaş ve bütünlük peşinde koşan bireyler olduğu söylenebilir. Lessing'in çoğunlukla Afrika'nın güneyinde ya da Britanya'da geçen eserlerindeki bağımsızlığına son derece düşkün, sosyalist ve feminist kadın kahramanlar, tıpkı yazarları gibi, içinde yaşadıkları toplumların kültürel kısıtlamalarına karşı başkaldırırlar. En çok okunan ve en çok çevrilmiş romanı *Altın Defter* (1962) kadın hareketinin köşe taşlarından biri olarak görülmektedir.

94 yıllık yaşamına 50 roman, onlarca öykü ve tiyatro oyunu sığdırmış bir isim... "Doris Lessing"

Türkü söylüyor otlar, konusu itibariyle nispeten basit bir roman olarak kabul edilebilir. Romanın ilk bölümü siyah hizmetkarı tarafından öldürülen beyaz bir kadın hakkında bir cinayet vakasının bildirilmesiyle başlar. Beyaz kadın, kocası Dick ile yaklaşık dokuz yıldır büyük bir yoksulluk ve duygusal sefalet içinde bir çiftlikte yaşayan Mary Turner'dır. Son iki yıldır uşak olan Moses , evin temizliğinden sofranın kurulmasına kadar her şeyden sorumludur .ilerleyen zamanlarda Moses Mary e daha kişisel şeylerde de yardımcı olur. Anlatıcının yorumlarından ve karakterlerin ilk bölümdeki cinayet sonrası sahnedeki davranışlarından da anlaşılacağı gibi, eldeki ana konu, beyaz bir kadın olan Mary ile siyah bir adam olan Moses arasındaki ilişkidir. Bu ilişki iyi veya kötü okuyucuya kesin olarak anlatılmamaktadır . Çavuş ve Charlie Slatter gibi sömürgeci insanlar için bu ilişki konuşulamayacak kadar çirkin ve korkutucu bir şeydir. Turners'lerin hayatının sadece son birkaç haftasında çiftlikte İngiltere'den çalışmaya ve çiftliği öğrenmeye gelen yirmi yaşında yeni bir göçmen olan Tony Marston vardır.Genç adam için bu cinayet kafa karıştırıcı ve şok edici, gerçeği söylemesi zor bir şeydir.

Cinayetin etrafındaki karışıklığı ve gizemi gösteren ilk bölümden sonra anlatıcı, Mary Turner'ın geçmişini ve kişiliğini anlatıyor. çocukluğundan evliliğine ve Moses tarafından öldürülmesiyle sonuçlanan çiftlikteki hayatına kadar.

Bu nedenle olay örgüsü, son bölümün anlatıda ilk sırada yer alması dışında basit bir kronolojiktir. Bundan dolayı romanın yapısal çerçevesi, aynı zamanda bir suçun soruşturulmasını esas olarak olayın gelişimini motive eden ana konu olarak içeren bir polisiye romanınkine benzemektedir. İlk bölümde anlatı bu geleneğin izinden gidiyor gibi görünüyor. Okuyucuya anlatı boyunca sürececek en zorlayıcı ikilemleri sunar. Bununla birlikte, ikinci bölümden itibaren anlatım, çoğunlukla farklı bir anlatı bakış açısı sunarak, dolayısıyla anlayışta türün olağan geleneklerinin sağlayacağından farklı bir etki yaratarak çok farklı bir yön alır. Lessing'in araştırma romanının belirli genel baskılarına ve etik kurallarına teslim olmayı reddetmesi, tam da bu tür bir düşüncenin yol açtığı zayıflıklara ve çözülemez çatışmalara işaret ediyor. Batı logosentrik düşüncesinde , farkında olan ve hisseden ego, varoluşun ilk özelliğidir. Temel ilkesi bu olan bir argümanı takip edersek, bu paradigmanın ciddi sınırlamaları kısa sürede yüzeye çıkar

- Aslında, Lessing'in romanının da aynı şekilde gösterdiği gibi, bu sınırlamaların uyandırdığı çatışmalar insan etik yaşamı açısından çözülemez. Olay örgüsü düzeyinde, roman tam olarak merkezi bir etik soruna işaret ediyor: cinayetten kim sorumlu ve neden? Aynı anda çalışan iki argüman var ama tam tersi etkiler. Bunlardan biri anlatıcının Mary ve Dick portresi ve onların ölümcül trajik hayatları. Anlatının büyük bir kısmı, Mary'nin talihsiz çocukluğunun bir kadın olarak gençliğinin ve evliliğinin maddi ve zihinsel bozulmasının tanımına adanmıştır. Mary, küçük bir kırsal alanda büyük bir yoksulluk içinde ve ebeveynlerinden talihsiz bir cinsel ve duygusal mirasla büyüdü. Rüyalarından birinden çıkarılabileceği gibi babası tarafından istismara uğradı: kirli bir oyunda babası başını kucağına koymaya zorlar ve onu bastırarak tutar, böylece “her zaman onunla ilişkilendirdiği yıkanmamış erkeksi koku” tarafından boğulduğunu hisseder.

- Diğer taraftan Mary'nin nevroitik, erkek düşmanı annesi, hayatı boyunca onu esrarengiz bir çift olarak takip ederek, benzer bir kaderden kendisinin kaçamamasına neden olur: "Mary, kendi annesinin anısının, yanında yürüyen yaşlı, alaycı bir çift gibi giderek daha sık tekrarlamaıyla, onların rotasını izledi. Bu onu yetiştirme tarzından kaçamaz hale getirdi, Anlatıcının yorumunun burada gösterdiği gibi, karakteri çok düzenli, psikolojik kalıpları takip edecek şekilde yapılmıştır ve daha ziyade özgür irade ve kişiliğe sahip herhangi bir liberal hümanist insan fikrini altüst eden bir prototipe veya klinik bir vakaya benzemektedir. Doğasının ve yetiştirilmesinin kaçınılmaz sonuçlarını çoğunlukla Dick, Moses ve genel olarak siyah insanlarla olan ilişkisinde gösterdiği öne sürülüyor. Dick'e karşı hor görü ve tiksinti hissetmekten kendini alamıyor. Yapabileceği en fazla şey kardeşçe bir duyguyla ona yönelmek ama sonra yine bunun için onu hor görüyor... Tıpkı annesinin babasını hor görmesi gibi. Moses'e karşı ilişkisi çok daha karmaşıktır, ancak benzer şekilde kasıtlı eylemden ziyade içgüdü ve içselleştirilmiş (cinsel) baskı, endişe, reddedilme ve nefret kalıpları tarafından yönlendirilir.

- Evlenmeden önce Mary barışçıl bir şekilde donuk ve yansıtmayan bir sosyal yaşam sürdürdü; Bu, koşulların değişmesiyle korku dolu bir hayata dönüştü. Kasabada yaşarken Mary'nin yerlilerle hiçbir teması yoktu ,onlar kendi yörüngesinin dışındaydılar. Ancak onlarla günlük temasa zorlanır zorlanmaz ev arkadaşlarına karşı sert ve şok edici bir şekilde ırkçı hale gedi. Onlara düzenli olarak sadece 'domuz' ve 'canavar' demekle kalmıyor, aynı zamanda her biri için derin bir nefret ve tiksinti hissetmeye başlıyor: "itaatkarlığı onu rahatsız eden muhtardan en küçük çocuğa kadar hepsinden, hepsinden nefret ediyordu" . Ayrıca özellikle kadınlar tarafından itiliyor bedensellikleri“, küstah yüzleri ve umursamaz duruşlarıyla ama hepsinden önemlisi” bebeklerini emzirmelerinden " nefret ediyordu

Muhtemelen kendi cinselliğine tamamen baskı yapması nedeniyle itici bulduğu bir manzara. Anlatıcının da yorumladığı gibi Aynı zamanda, vücuda ait olan her şeye , ne kişisel yaşamında ne de sosyal yaşamında yer vermek istemiyordu. İçinde yaşadığı dünya hakkında en ufak bir fikri” yoktu . Aynı şey, Mary hakkında olduğundan daha az ayrıntılı olmasına rağmen Dick hakkında da anlatılmıştır. Onlar hayatta iki güç tarafından sürüklenmiş gibi görünen insanlardır. Kader ve diğer insanlar, yaşamdaki yetersizlikleri, anlatıcının bilgili yorumlarının, sürekli psikolojik analizinin ve durumlarına ilişkin yargılarının zıtlığıyla daha da çarpıcı hale geliyor. Başlangıçta belirtildiği gibi: "Dönenler kaderi kabul etmek zorundaydı ". Bütün bunlar, Turners'ın hayatında olan her şeyin aslında kaçınılmaz olduğunu ve romanın sosyal ve psikolojik determinizm için güçlü bir örnek oluşturduğunu gösteriyor. Mary'nin karakteri, yazarın sezgisel olarak anladığı bir nevroz biçimini izler. Mary'nin annesiyle aynı veya iki katı olma fobisi , Mary'nin babasıyla kirli bir oyun oynamaya zorlanma ve kucağına zorlanma hayali de bu nevrozun bir işaretidir.

- Mary ve Moses'nın ilişkisine dair ilişkilerinin doğası hakkında fazla bir şey bilmiyoruz ve bu konudaki içsel düşüncelerine erişimimiz yok. Bildiğimiz şey, Mary'nin Moses'dan tiksindiği ve ondan korktuğu, aynı zamanda ona cinsel olarak ilgi duyduğu. Moses'a gelince, okuyucu karanlıkta daha da fazla: Mary'e yardım teklif etti ve görünüşte onun acımasız muamelesini (hem fiziksel hem de duygusal olarak) affetti ve yine de cinayeti işledi. Anlatıcının sonunda yorumladığı gibi, onun kesin nedenleri ve Mary'e ve bu ilişkiye karşı tam hissi bilinmemektedir. Etik sorusunu gündeme getirerek okuyucunun psikolojik açıklamalar arayışını gözlemleyen karakter, Mary ve Moses'ın yakın ilişkisine tanık olan Tony Martson'dur: Birini suçlamanız gerekiyorsa, Bayan Turner'ı suçlayın, ikisine birden sahip olamazsın der... Bir cinayet işlemek için iki kişi gerekir-bu tür bir cinayet. Yine de, biri onu da gerçekten suçlayamaz. Olduğu gibi olmaktan kendini alamıyor. Burada yaşadım, ikisinin de yapmadığını söylüyorum ve her şey o kadar zor ki kimin suçlanacağını söylemek imkansız.
- Tony, sosyal ve psikolojik determinizm ile liberal hümanizmin kesişme noktasında ortaya çıkan etik ikilemi dile getirir: Mary bir yandan ırkçı, sömürgeci bir toplumda hapsolmuş sefil, çaresiz bir kadındır, diğer yandan ırkçılığı, korkusu, yani sahip olduğu her şey çaresizlik yaratır, cinayete aktif olarak katkıda bulunur. Aynı zamanda ve daha da önemlisi, sorumluluk yükünü yaşayan herseyden önce Tony dir.

- Anlatıcının açıkladığı gibi Tony'nin etik ivmesi, sömürge toplumunun görmezden gelmeye çalıştığı “korkunç bir adaletsizliğin yapıldığını” görme yeteneğindedir “Tony'nin o gün en büyük sorumluluğu taşıyan kişi olduğu söylenebilir” Bununla birlikte, çözülemez çatışmalarla karşı karşıyadır: Slatter ve Çavuşa rağmen cinayetin nedenlerinin uzun bir süre önce araştırılması gerektiği ve önemli olanın onlar olduğu inancına inatla sarılır, Mary Turner bu çiftliğe gelmeden önce nasıl bir kadındı... Ve Dick Turner'ın kendisi-ne olmuştu? ama burada düşünceleri bilgi eksikliği tarafından durduruldu. Bir yerlinin zihnini hayal etmeye bile başlayamadı.” bilgi eksikliği nedeniyle Charlie'ye veya Çavuşa karşı bir tartışma yapamaz ve eylemlerinde de felç olur. Gerçekten de, Moses'yı tanımıyorsa ve Moses'nın ne düşünebileceğini veya ne hissedebileceğini hayal edemiyorsa, Tony'nin sorumluluğu üzerine nasıl hareket edebileceği sorulabilir? Ve okuyucu daha fazlasını biliyor mu

- Anlatıcı, anlatıyı düşünceli bir notla bitirir:” hangi pişmanlık, acıma ve hatta belki de yaralı insan sevgisi düşünceleri, Moses'nın tamamlanmış intikamının tatminiyle daha da kötüleşti, söylemek imkansız " . Tony, kurgusal dünyadaki bilgi eksikliği nedeniyle durdurulurken, okuyucunun anlayışı kurgusal dünya hakkındaki bilgi eksikliği nedeniyle askıya alınır. Bu sınırlamalar etik sorumluluğun mutlaka Diğ erinin bilgisine mi yoksa onun hakkındaki bilgiye mi bağlı olduğ una işaret ediyor. Gerçekten de, Lessing'in etik konumunu en çok ön plana çıkaran her şeyden önce Tony'dir

- Lessing'in etik konumunu en çok ön plana çıkaran anlatısal araç, anlatı empatisini etkili bir şekilde kullanmasıdır . Anlatıcı bize “yerlinin zihni” hakkında herhangi bir fikir bırakmaz ve bize diğer karakterlerin zihinlerine kolay erişim sunmaz. Karakterler genellikle odaklayıcı olarak ortaya çıksa da, yani bakış açıları üçüncü şahıs anlatımında “parlar”; Okuyucu karakterlerden hiçbirine duygusal olarak yaklaşmaz. Anlatıcının ironik yorumları ve odaklayıcıların sürekli değişmesi, okuyucuyu hikayeden keskin bir duygusal mesafede tutar. Aslında, hikayedeki araştırma - sorgulayıcı/hikaye anlatıcı perspektifini temsil eden anlatıcı, benzer şekilde tüm karakterlerden kopuk kalır. Bastırılmış bir grubun diğeriyle topluluk aramak yerine, her karaktere aynı ayrılığı sunar. Anlatım, Moses ın bakış açısını dikkate almaz, hatta odaklanma; duyguları ne okuyucu ne de anlatıcı tarafından asla hissedilemez veya bilinemez.

- Lessing'in anlatı empatisini öncelikle okuyucuyu dahil etmek ve okuyucunun duygusal katılımı yoluyla etik bir mesaj iletmek için bir anlatı aracı olarak ve ayrıca araştırma görevlisinin gerçeğe ulaşmak için geçerli bir aracı olarak kullanmayı reddettiğini gösterir. Lessing'in etiği, merkezi güçleri olarak empatiye sahip olanlardan farklıdır.

SONUÇ

- Okuyucu romanın sonunda ne öğrenebilmiştir ?

Anlatıcı bize beyazların siyalara karşı olan nefretlerini ,onları belki de insan olarak bile görmek istemediklerini bütün beyaz karakterlerinin kişiliğinde anlatabilmiştir .en hümanist karakter olarak gösterilen Tony bile sömürgeci beyazların kurallarına karşı çıkamayıp uymak zorunda kalmıştır.Ama ya siyah adam ,onların kadınları ,onlar hakkında ,onların duyguları hakkında ne biliyoruz ki ...

